

gustáv murín

SVET

POD MIKROSKOPOM

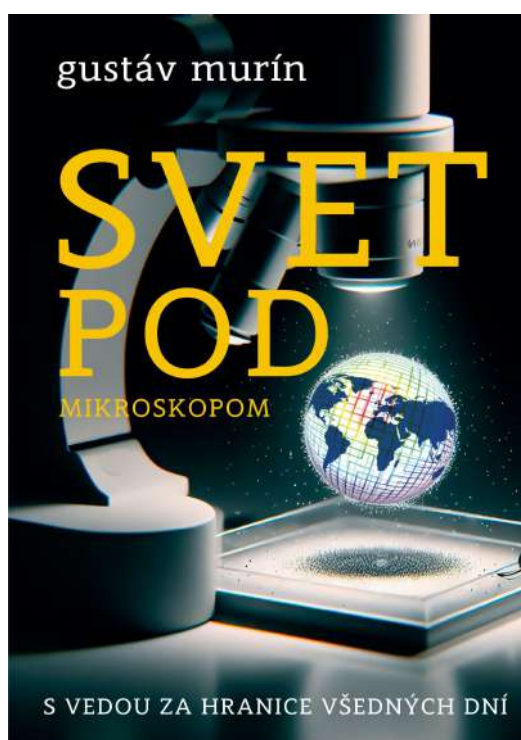
S VEDOU ZA HRANICE VŠEDNÝCH DNÍ

Príbehy zo života

Gustáv Murín

Svet pod mikroskopom

S vedou za hranice všedných dní

Obálka: Igor Vadovič
ISBN pdf: 978-80-8285-102-4

Mojím základným vedeckým nástrojom bol mikroskop. Vyštudoval som totiž na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského špecializáciu cytológia. To je veda o bunkách. Pravdupovediac vyštudoval som to pôvodne nechtiac, ale nakoniec sa ukázala veda, ako v ére komunistickej neslobody najužitočnejší azyl a po páde komunistickej vlády najefektívnejšia cesta do sveta.

VEDCOM Z NÚDZE

Niektu tam hore ma má rád. Ako inak si vysvetliť, že na našom okrajovom sídlisku hlavného mesta Slovenska, Bratislavy, otvorili gymnázium akurát tak, že som tam mohol nastúpiť hneď v prvom ročníku. A práve preto, že to gymnázium prestahovali k nám s kompletným profesorským zborom a tromi vyššími ročníkmi, mali sme ako nováčikovia šťastie na mimoriadnu priazeň a ústretovosť spolužiakov z vyšších ročníkov. Tak mi osud privial na pomoc pri prvých literárnych začiatkoch Petra Onderu (neskôr profesionálneho novinára), ktorý ma nasmeroval k profesorovi Dušanovi Kuželovi. To bol nádejný autor publikujúci v časopise *Mladá tvorba*, ktorý normalizátori zrušili, a tak na gymnáziu bol v akomsi literárnom azyle. Ten si prečítal moje prvotiny a povedal: „To už je literatúra, k tomu vám nemám čo povedať.“ Peter ma tiež nasmeroval k novovzniknutej literárnej prílohe týždenníku *Nové slovo*, kde sa moje prvotiny šťastne ujali. A do tretice ma pomkol k tomu, aby som obnovil školský časopis *Gaudeamus* a doviedol ho k celoslovenskému uznaniu, takže ma na zraze stredoškolskej mládeže vo Svite nazvali „otec školských časopisov“.

Redakcia časopisu *Gaudeamus* v hľadáčku televíznej kamery mládežníckeho vysielania.

Staršou spolužiačkou bola aj Saša Bachnárová, ktorá obetavo sledovala moju publicistiku, ale i prvé literárne pokusy. A bola veľmi kritická. Rozhodujúcim spôsobom však zasiahla hlavne do mojej voľby vysokoškolského štúdia. Ponúkla mi totiž stretnutie s jej otcom, dlhoročným novinárom Alexandrom Bachnárom. Samozrejme, nič som o ňom nevedel a len som si naivne myslel, že mi pomôže na vysnívané štúdium žurnalistiky. V zálohe som mal ešte scenáristiku, keďže som pár študentov VŠMU už vtedy poznal. Vôbec som netušil, že on je naopak zakázaným novinárom. Ale poradil mi dobre, aj keď ma svojim odporúčaním zaskočil. Vraj nemám ísť na štúdium žurnalistiky, lebo pri svojom kritickom písaní budem mať len samé problémy. No a keď ma kvôli tomu vyhodí z Univerzity Komenského, žiadna iná vysoká škola ma už nikdy neprijme a skončím ako stredoškolák bez odborného vzdelania. Neviem ako na to prišiel, ale boli to prorocké slová. Hneď v prvom ročníku som napísal práve do *Nového slova* kritický článok a kto sa prvý urazene ozval? No predsa akýsi Lofaj, asistent na Katedre žurnalistiky UK! Byť tam študentom, tak mám hneď problémy. Pán Bachnár mi tiež povedal, že písať viem aj bez takejto školy, nič viac ma nenaučia, ale zato ma budú

skúšať z toho, aká komunistická tlač vychádza v Dánsku. Nad scenáristikou len mávol rukou a opäť mal pravdu, lebo na písanie scenárov vysokoškolský diplom naozaj nepotrebuje. A že som ich potom napísal nemálo. Tak som sa ho opýtal, čo mám teda študovať? Aj na to vedel odpoveď – veď každý novinár si musí nájsť svoju špecializáciu. Tak o čom by som chcel písať? Vtedy len začínala byť populárna ochrana životného prostredia, takže voľba bola jasná. A keďže takú špecializáciu na UK neotvárali, ostal mi odbor Všeobecná biológia. Tak som sa tam, na prekvapenie a mizivé nadšenie môjho otca, docenta botaniky, prihlásil. Neveril, že by som pri mojom vtedajšom bohémskom živote a literárnych záľubách mohol uspieť. A tak nad tým, podľa neho bláznivým, nápadom len mávol rukou...

Prijímacie skúšky

Priam natruc som sa na prijímacie skúšky pripravil dobre. Prihlásilo sa asi 200 uchádzačov, brali len 15 a tam som sa výsledkami dostal. Takže to vyzeralo nádejne a keď som druhý deň prijímačiek končil, konečne sa zjavil aj môj otec. To už som odchádzal dlhou chodbou a odrazu som ho uvidel, ako prichádza. Podľa vtedajších zvykov v obleku, klobúku a s nevyhnutnou taškou. Nakoniec vysvitlo, že ho vyštvá kolega, ktorý mal tiež dcéru na prijímačkách a neustále do môjho otca dobiedzal, prečo sa nezaujíma, ako to ide. Takže sa z povinnosti opýtal „ako mi to šlo“, ja som povedal, že „dobré“ a šli sme električkou dlhých 45 minút cez celé mesto domov. Môj otec rečou nehýril a tak som si z tej cesty zapamätal len to, že sa mu prihovoral náhodný známy v čiernom obleku. Že ide s pohrebu a rovno do krčmy. Na logickú otázku, prečo do krčmy, odpovedal: „Predstav si, že ten náš spoločný známy nefajčil, nepil a zdravo sa stravoval. A zomrel taký mladý! Tak sa idem ožrať a zapálím si hneď dve cigarety naraz...“

Moja spokojnosť s prijímačkami dlho netrvala. Nestačilo ich riadne zložiť. K záverečnému hodnoteniu sa pridávali, či uberali body za hriechy rodičov. Tí moji boli obaja v roku 1970

vyľúčení z komunistickej strany. A tak som z tej pätnástky prijatých pre zlý kádrový profil rodičov vypadol. Z rovnakého dôvodu by som asi vypadol z prijímačiek vo väčšine vysokých škôl. Ale, stal sa zázrak...

Vedenie fakulty zistilo, že im takto uniká viacero perspektívnych poslucháčov a tak rozhodli otvoriť externé štúdium pre ďalších 15 študentov a tam som sa už zmestil. Mali sme pritom ten istý rozvrh ako denní a tie isté skúšky. A keďže som päť skúšok po prvom, vyrad'ovacom, semestri urobil všetky za jedna, do druhého ročníka už som nastupoval ako riadny študent. A zároveň ako vedúci nášho ročníka...

Jablko a strom

Hovorí sa, že jablko od stromu ďaleko nepadá a „Aký otec, taký syn“. Takže skepsu nášho otca k mojej vedeckej kariére treba vysvetliť.

Náš otec to na nás skúšal od mala. Kúpil nám malé plastové mikroskopy, skôr mikroskopíky, s predpokladom, že budeme zvedaví, čo tam uvidíme. Neboli sme zvedaví a bohvie, kde tie detské mikroskopy skončili.

Každú sobotu a nedeľu nás bral do lesa a učil názvy rastlín. Ale my sme sa skôr tešili na opekanie slaninky.

Nedeľné obedy „vylepšoval“ úvahami o veľkosti bunkového jadra u rastlín a akéhosi problému s ním. Ale nás skôr zaujalo, že jeden nedeľný obed pokazil tým, že k ľadvinkám na cibul'ke vyhlásil, že smrdia močom, a bolo po obede...

Jedno leto sa s kolegami na Katedre rozhodli, že na terénny výskum zoberú aj deti. Ja som bol vtedy tuším už stredoškolač a bytostne ma ten výlet nezaujímal. Na cestu a pobyt som s vyzbrojil hrubiznou historickou knihou o II. svetovej vojne a botanizovanie som ignoroval. Zaujali ma len dve veci. Jeden večer som mal za úlohu ostatné, všetky mladšie decká zobrať do kina. V rade, kde sme sedeli si prisadli nejakí vojaci a veľmi si to miesto pochvaľovali.

Boli to agresívni buzeranti (nebudem sa za to slovo ospravedlňovať, lebo je známe, že práve títo radi lovia mladých) a boli by si na nás počkali po kine (z celého filmu som nič nemal, lebo ten najbližší vojak-buzík sa nohou obtieral o moju) a zachránilo nás len to, že do kina šiel aj náš šofér a ten sa k nám pridol. Omnoho príjemnejšia je spomienka na večere v najbližšej reštaurácii, kedy si otcovi kolegovia navzájom seba doberali a bola to naozaj skvelá sranda.

Jediné pozitívum z toho všetkého boli naše občasné detské návštevy otcovho laboratória. Tam mi to voňalo a to som ešte nevedel, že to je octovka (teda kyselina octová), ktorá tvorila fixáž na odoberanie vzorkov.

Tak iste uznáte, že v kontraste k tomu moja hektické literárne nadšenie nevzbudzovalo v našom otcovi ani najmenšiu dôveru v moju budúcu (skvelú!) vedeckú kariéru...

Veselo na imatrikulácii

Podľa slovníka je to slávnostné uvedenie študenta na vysokoškolskú pôdu. Po zložení slávnostného imatrikulačného sľubu sa študent stáva členom akademickej obce. Imatrikulácia prvákov je slávnostnou udalosťou pre fakultu a výnimočnou chvíľou pre študentov. Vo veľkej aule Univerzity sa zídu rodičia a príbuzní, aby podporili perspektívni poslucháči v oblekoch a poslucháčky v slávnostných šatách, ako nastupujú na pódium a prisahali na univerzitné žezlo...

Tak toto som nechtiac vylepšil. Pred samotným obradom sme sa totiž zapisovali priamo na pódium. A čirou náhodou sa v zástupe za mňa zaradil môj spolužiak z gymnázia, Vlado Peško. Veľký srandista, s ktorým sme sa celé tie štyri roky stredoškolského štúdia stavovali o najrozličnejšie hlúposti. Okamžite mi napadla „skvelá“ stávka. Na pódium už bol vpredu pripravený mikrofón na akademický sľub a bol už aj zapojený. Sála šumela tlmeným hovorom a ja som Vladovi navrhol, že za fľašu vína (to vtedy bola pre nás cenná trofej!) do

toho mikrofónu pred stovkami tých naobliekaných prítomných prehovorím. Len sa uškrnul, že na to nemám a sľúbil, že fľašu ochotne zaplatí. To sa už nedalo cúvnuť. Tak sme si „plácli“ a ja som vykročil. Vôbec som netušil, čo by som asi mal prehovoriť takému veľkému publiku, ale v duchu som dúfal, že si ma nevšimnú a niečo do toho mikrofónu už len zažbrblem. Lenže čím viac som vyfešákováný v obleku kráčať k tomu mikrofónu, tým viac aula tíchla a aj pri stolíku so zamestnankyňami rektorátu a perspektívnymi študentmi ustal akýkoľvek pohyb. Na krok od mikrofónu už bolo v sále hrobové ticho a všetci sa pozerali na mňa! Cúvnuť už nešlo a hrozilo to hneď na úvodom môjho vysokoškolského štúdia veľkou hanbou. Ale krok pred mikrofónom prišiel spásny nápad. Pristúpil som, pozrel do sály a pevným hlasom zvolal:

„Peško, Peško, kde je Peško?“

Aula zašumela a všetko sa vrátilo do obvyklého tlmeného hovoru a aj pri stolíku na pódiu sa už zasa všetko vrátilo do normálu. Fakt som si vydýchol. A na tú fľašu čakám podnes...

Ach, tie skúšky

Odpočiatku šlo všetko vzorne. Každú z piatich skúšok po prvom semestri som zvládol za jednotku (ani neviem, či sa to už vtedy hodnotilo veľkým písmenom, skôr asi slovne – výborný). Pri jednej som dokonca exceloval. Bolo to na základe prednášok vtedy známeho akademika Blaškoviča. Toho nám dali na základy genetiky, ale hlavne pre jeho oduševnenosť, s ktorou nám vysvetľoval, že nastáva „biologická revolúcia“ a my sme tým pádom „bio-revolucionári“. Veľmi to na nás zapôsobilo. Aj skúšal osobne. Tak som využil príležitosť a na otázku obsérne odpovedal s dôvetkom, že v jeho knihe, z ktorej sme sa učili, je na tej a tej strane chyba. Zaujalo ho to a okamžite povolal mladších spoluautorov v bielych plášťoch. Všetci v miestnosti spozorneli. Spoluautori s knihou prišli, otvorili ju na príslušnej strane

a uznali, že je tam chyba. Keby sa udeľovala najlepšia známka s hviezdikou, dostal by som ju.

Štúdium mi teda išlo hladko, stal som sa dokonca vedúcim celého ročníku. A tak som spyšnel. Či skôr, pribral som si toľko iných aktivít (literatúra, publicistika, organizácia Kruhu mladých dramatikov a hneď na to Kruhu mladých autorov, posedenia s priateľmi, prvé lásky, začiatky tenisu a navrch ešte vysokoškolské divadlo!), že na učenie pred skúškami som mal minimum času. Aj na tie najťažšie mi vystali tak maximálne dva dni, niekedy len jeden deň.

Z núdze som si vymyslel systém, ako naliať do hlavy čím viac vedomostí. Stal som sa prietokovým ohrievačom informácií. Učil som sa intenzívne tak, že na prestávky som si nechal len päť minút. Ak si dovoľíte pätnásť minút, tak prvých päť minút oddychujete, ďalších päť minút vymýšľate, čo by ste robil iné, a tretích päť minút už robíte niečo v tej chvíli ďaleko zaujímavejšie. A zbohom pevná vôľa.

A keďže sme bývali s rodičmi a bratom v dvojgarsónke o dvoch izbách, učil som sa vo vypustenej vani. Môj rekord bol 18,5 hodiny kontinuálneho učenia za deň. Je logické, že som z toho mal nad skriptami niekedy až vidiny, respektíve mikro-spánky. Keď som po takejto nalievárni vyšiel z domu na skúšku, úprimne ma prekvapilo ešte aj to, ako vyzerajú električky. Hlavu som mal plnú vzorcov, lebo sme sa učili všetky typy chémie – analytickú, organickú, anorganickú, fyzikálnu aj biochémiu. A pri takej skúške som dostal za úlohu nakresliť niektorý z chemických cyklov. To je séria pod sebou radených dvojrozmerných vzorcov a samé OH-OH-OH. Lenže ja som si na skúške na ten prvý návrhu nevedel spomenúť. Ale pretože mám optickú pamäť, začal som tú sériu vzorcov písať od posledného a tak vyššie a vyššie. Keď to videla profesorka chémie, tak len krútila hlavou a navrhla mi, keďže na ten prvý vzorec som si ani tak nespomenul, aby som prišiel ešte raz, že budem mať jednotku. Ale ja som s vďakou prijal aj dvojku. O dva dni ma už čakala iná skúška...

Skúšky, na ktoré sa nedá zabudnúť

Každý skúšajúci mal svoju vlastnú metódu, ako zistiť, čo vlastne z jeho predmetu vieme.

Unikátny bol jeden roztržitý profesor, ktorý pri jednej prednáške v zime, kedy bola vonku už tma, nepostrehol, že vypadol prúd. Takže sme počuli len jeho hlas a matne videli, ako sa jeho biely plášť pred tabuľou presúva sem a tam, keď bez zastavenia pokračoval v prednášaní. Tak ten bol najkurióznejší, pretože nám na skúške nielen dovolil, aby sme si vytiahli ťaháky, poznámky z prednášok, ale pokojne aj skriptá. A potom, čo rozdal otázky, nechal nás osamote, nech si k nim zorganizujeme pokojne aj pohotovú konferenciu. Lenže potom sa vrátil a márne sme mali celú stranu popísanú poznámkami. To ignoroval a pýtal sa na princíp v tej otázke skrytý. No a logika, to mi vždy išlo.

Mali sme aj jedného pána prednášajúceho, ktorému tuším nedali ani doktorát, hoci bol už starším vedátorom. Zato sa mstil študentom tak, že niektorých vyniesol za límec zo skúšobnej miestnosti, vraj kohosi aj zhodil zo schodov a vrcholným číslom bolo, že komusi do indexu namiesto zapísania známky napľul. Ale roky prešli a keď prišiel na rad náš ročník, už nápadne skrotol.

Bol aj taký docent zoológie, ktorému kvôli takým výčinom zakázali skúšať. My sme boli prvý, pokusný ročník, kedy mu to zasa povolili. Látky bolo toľko, že môj obvyklý obmedzený čas na učenie na to nestačil. Tak som sa zo všetkého naučil akurát najkratšiu kapitolu – púštny hmyz. Na skúšku som šiel s malou dušičkou, ale výhoda bola, že nás bral po dvoch a ten druhý konškolák bol naopak zoologický fanatik. Dostal som prvú otázku a to bol – púštny hmyz! V tom som exceloval a pán docent bol spokojný. Tak sa obrátil na toho šprta a náramne si notovali. A ja som si v duchu už ľahol, keď v tom neveriacky počujem, ako docent náhle ukáže na mňa a povie:

„A Murín to už vie!“

Nemal som najmensej potuchy, o čom hovorili a ešte menšiu šancu odpovedať na čokoľvek iné, než púštny hmyz. Tak som sa zúfalo nadýchol a prehovoril.

„No to je niečo celkom iného, ako púštny hmyz. No ale ten púštny hmyz...”

A ten kolega-šprt to už nevydržal a zodpovedal otázku za mňa.

Obaja sme vyšli s jednotkou...

Antropológ zasa vyžadoval opis kostí, ktoré ťahal z veľkej krabice. Predo mňa postavil evidentnú panvu a opýtal sa, či je mužská, alebo ženská. Dnes už by som to vedel hravo opísať, ale v tej chvíli to bola čistá lotéria. Tak som si tipol ženskú panvu a niečo zašvitoril, ako sa to pozná. Prísne na mňa pozrel a povedal:

„Teória mizerná, ale prax excelentná.“

Zobral ma na milosť.

V panoptiku skúšajúcich nemôže chýbať skutočný exot. Bol to syn rektora a vášnivý kulturista. Úmerne tomu mal vyvinutú aj mozgovňu. Raz sa odhodlal zobrať nás do fyzikálneho laboratória a zďiaľky ukázal na akúsi plechovú kisňu a prezradil nám, že je to centrifúga. Mnoho sme z toho nemali. A aby sa pri ústnej skúške príliš nespoutil, mal len dva okruhy otázok, teda konkrétne len dve otázky. No, nemohlo byť nič ľahšie. Lenže pri mne na neho prišiel akýsi náhly poryv inšpirácie a požiadal ma, aby som **nakreslil** osmózu?!

Definícia hovorí, že osmóza je typ pasívneho transportu, pri ktorom prestupuje rozpúšťadlo (najčastejšie voda) cez polopriepustnú membránu z priestoru s menej koncentrovaným roztokom do priestoru s viac koncentrovaným roztokom. Myslel som si, že z toho vzpieraní číniek zošalel. Toto sa predsa nedá nakresliť! Vyviedol ma z omylu. Vytiahol nejakú schému a tam bola celá osmóza vyriešená kolmou čiarou, vľavo bolo pár malých guľôčok so šípkou doprava, kde bolo pár veľkých guľôčiek. Pozeral som na to ako Jojo, ale jemu stačil ten pocit, že ma previezol a dal mi to za dva...

Na záver tejto podkapitoly som si nechal jeden skúškový rébus. Týkal sa telnatého pána profesora, ktorý pripomínal živú guľu. Veď aj rád papal. Takže ten kto k nemu išiel na skúšku po obede, čelil jasnej dileme. Pán profesor si totiž zasadol do hlbokého kresla a počas študentovej odpovede – zaspal. Čo s tým? Pokračovať v nádeji, že sa sám prebudí, alebo ho nedajbože budiť? A najhoršie bolo, že ani jedno riešenie nezaručovalo úspech...

Vysokoškolská brigáda v cukrovare v Slákovičove.

Hrozba spánkovej deprivácie

Raz to muselo prísť. V tej dobe som bol vážne presvedčený, že žiadnu zo svojich aktivít popri štúdiu nemôžem vynechať a tak sa v rozvrhu dňa dalo ušetriť len na spánku. Priznávam, spánok sa mi zdal celkom zbytočný! A tak som dostal naozaj vážnu príučku.

Stalo sa rutinou, že z prednášok a cvičení som sa hnal ešte inam a domov som prichádzal totálne vyšťavený. Dal som si večeru a to ma umŕtвило. Myslel som, že len na chvíľu a zasa sa do niečoho pustím. Ale jedného večera som takto zasadol do kresla a prišla na mňa taká

slabosť, že som sa ledva prevalil na blízky gauč. A stalo sa niečo neslýchané. Upadol som do niečoho, čo sa asi blížilo bdelej kóme...

V našom mozgu máme totiž na vrchu tzv. štvorhrbolie (*lamina quadrigemina*). Môžeme si to predstaviť aj ako štyri večne zažaté núdzové žiarovky. Tie sú tam okrem iného aj preto, aby sme dokázali zo spánku okamžite naštartovať do plnej bdelosti. A mne od úplného vyčerpania (ktoré som si, samozrejme, nepripúšťal) asi jedna či dve prestali blikať.

Odrazu ste bezmocní. Chcel som kričať, revať, ale nemohol a tiež nesmel. Břetislav Kafka, známy český experimentátor s hypnózou a nevedomím, opísal niekoľko svojich neúspechov prebudiť ľahko a rýchlo tých, ktorých priviedol do hypnotického spánku. Preto som si preventívne nariadil – nestratiť hlavu, nezblázniť sa, zachovať klud. Ležal som a počul, ako zvoní telefón a ktosi z rodiny ma k nemu volá. Ale nebol som schopný sa prebrať a vôbec akokoľvek zareagovať. Tak som len počul, že niekto z našich hovorí, aby ten ktosi zavolať neskôr. Potom sa objavil môj kamarát zo susedného bytu. Sadol si na kreslo a hovoril na mňa. Ale ako keby som bol bezmocne uväznený pod vodou. Vnímal som ho, ale bol som schopný len akosi na okamih „vyplávať“ k vedomiu, ale vzápätí ma vyčerpanie stiahlo späť do „vody“ bdelej kómy. Bolo to, ako keď sa topiaci vynorí z vln, ale hneď ma zaliala ďalšia vlna malátnosti. Priateľ chvíľu žartoval, chvíľu čakal, nakoniec musel odísť. Ale horšie malo prísť.

Neviem, ako som sa nakoniec ocitol v posteli, čo bol ten istý gauč, len rozložený a povlečený. Zaspal som s nádejou, že ráno všetko vyrieši. Ale práve vtedy nastala čistá hrôza. Už ste sa niekedy zobudili „v sebe“? Je to naozaj hrozný pocit. Hlava fungovala, ale telo nie. Byť uväznený sám vo vlastnom tele? To nikomu neprajem. V tej bezmocnosti som si spomenul, že otec kedysi, keď som bol malý, spomínal, že z tej bezmocnosti sa telo opäť spustí na sebemenší pohyb. Na ten sa treba sústrediť. Tak som sa intenzívne sústredil na pokyn, aby sa hlava pohla. Hoci paralyzovaný vo vlastnom tele, skúšal som znovu a pomaličky nájsť s ním súznejúci signál. Ten istý pocit zažijete kedykoľvek pri počítači, keď

urobíte chybu a prepadnete panike. Počítač funguje, hučí, obrazovka bliká, ale márne mlátite do klávesnice. Program nenaskočí, hoci poznáte šesť jeho volacích písmen, ale zabudli ste, že po treťom má byť medzera. A tak som vyťukával vo svojom vedomí jeden volací signál za druhým. Bolo to zúfale. Odrazu som zreteľne pocítil, ako sa mi podarilo pohnúť hlavou, počul som ako šúcham tvárou o vankúš – a nič! Bolo to zúfale a už naozaj neviem, ako som sa predsa len prebral. Veľmi názorná príučka, že spánok si musíme vážiť. Ešte asi raz sa takéto ráno bezmocnosti zopakovalo, ale už som nebol taký vydesený. Odvtedy si spánok chránim a paradoxne ma z tej priveľkej záťaže zachránila povinná vojenská služba. Lebo tam som sa vyspal do sýtosti...

Zázrak pri skúške

V niektorom z vyšších ročníkov som už vážne zariskoval a na jednu z prednášok jednoducho nechodil. Mal som plán, že prídem na poslednú a vypýtam si poznámky od spolužiakov. Spolužiačky boli spoľahlivým zdrojom učiva. Lenže sa stala nečaká vec. Ja som na tú poslednú prednášku prišiel ako jediný. Pani docentka ju zrušila a ja som bol nahraný. Spolužiaci a spolužiačky sa rozprchli, leto na dohľad a ledva som sa akosi dostal k obsiahlemu zoznamu otázok. Nezabúdajme, že o internete vtedy nebolo ani chýru. Tak som sa zo zúfalstva nahlásil na posledný možný termín a z našej miestnej knižnice na sídlisku Krasňany som si vypožičal hrubú encyklopédiu chémie. Ale medzičasom som sa cez kamaráta už dostal na letnú brigádu za pomocného asistenta televízneho produkčného. Lenže stále tu ostávala táto posledná skúška na ukončenie letného semestra.

Keď som sa vliekol z nohy na nohu (s encyklopédiou v taške) dlhými chodbami fakulty, bolo tam dokonalo pusto. Leto už bolo vplnom prúde! Našiel som príslušné presklené dvere, zaklopal a otvorila pani docentka. Usadila ma za stôl, posunula papier, nadiktovala otázky

a cez ďalšie dvere prešla do vedľajšieho laboratória. V tej polosamote som smutne pozeral na otázky, z ktorých som ledva pochopil hlavnú, nie to ešte podotázky...

Zo zúfalstva som z tej tašky vytiahol tú hrubú encyklopédiu a pokúšal sa v nej listovať. Varovaním boli kroky z laboratória, ktoré prerušil zradný zvuk, ako som príliš prudko tú encyklopédiu zaplesol. Pani docentka na mňa ani nepozrela, len mi dala termín o týždeň a upozornila, že je posledný možný...

Bolo to beznádejné. Ten týždenný odklad mi bol nanič, lebo celú encyklopédiu by som si ani nasilu do hlavy nenatlačil. Navyše bola príliš obecná na to, čo bolo v otázkach. Schyľovalo sa ku katastrofe.

Medzičasom sa však začala moja brigáda a mňa poslali s televíznym štábom akurát na našu fakultu do jedného z veľkých chemických laboratórií. Vôbec som nevnímal, čo sa tam natáčalo. Hlavu som mal plnú chmúrnych myšlienok. Z nich ma vytrhla staršia pani laborantka v bielom plášti, taká typická dobrácka mamina. Že prečo som taký bez nálady. Tak som sa jej zveril s tým, že asi s nádejným štúdiom končím. Bolo to beznádejné. Nič nepovedala, štáb sa zbalil a odišli sme.

O týždeň som opäť kráčal pustými chodbami. Keď som prišiel k tým pravým dverám, boli zamknuté. Hrklo vo mne, takže je koniec?

Vtom sa na začiatku chodby objavila pani docentka, pomaly dokráčala k dverám, odomkla a vošli sme dnu. Pozrela na mňa a opýtala sa:

„Tak čo s vami?“

Na to som nemal odpoveď.

Tak len vzdychla, gestom si vypýtala môj index a povedala:

„Môžete byť rád, že ste príbuzným našej najlepšej laborantky. Stačí vám trojka?“

Bol to čistý zázrak a ja na takéto zázraky verím. Verím, že existujú anjeli. Sú to ľudia, ako vy, či ja, len sa vyznačujú tým, že sa zjavia v pravej chvíli a bez opýtania pomôžu. Ich

anjelská úloha sa pozná podľa toho, že v rpavej chvíli pomôžu, ale už im nestihnute poďakovať. Samozrejme, že som tú anjelskú pani laborantku nikdy predtým a nikdy potom už nevidel. Ale bola to účinná príučka. Odvtedy som už na prednášky poctivo chodil a podklady na učenie včas zabezpečil...

Ale tiež priznávam, že po dlhých rokoch sa mi moje podvedomie (inak zvané Neuro-humorálny systém) za všetky tie stresy so skúškami pomstilo sériou hrozivých snov, v ktorých zlyhávam v najrozličnejších skúškach a v noci sa budím s pocitom, že mi už niet pomoci a to vysokoškolské štúdium nedokončím. Ale jeden úžitok z toho je, varovanie na mojom príklade, že skúšky netreba podceňovať. Žiadne...

Tesne vedľa a bolo by hotovo

Ukončenie vysokoškolského štúdia bolo podmienené napísaním a obhájením diplomovej práce. Ale na doktorský titul RNDr. (lat. Rerum naturalium doctor) som musel absolvovať ešte aj tzv. rigoróznú (čiže prísnu) skúšku pred komisiou. Na tú som sa zvlášť pripravoval po nociach na vojenčine, ktorú som medzičasom nastúpil povinne (a rád, vid' ten deficit spánku).

Mojim školiteľom bol profesor Libor Ebringer. Veľká osobnosť a vzácny človek. Do veľkej miery aj reformátor hodnotenia vedeckej práce a priekopník v skúmaní škodlivosti rôznych látok. Vždy bol ku mne láskavý a podporoval ma v mojom vedátorskom nadšení.

Deň komisionálnej skúšky nastal, z vojenčiny ma pustili a ja som sa vybral v obleku na rodnú fakultu. Komisia bola zložená asi zo šiestich členov a prisediacim bol, samozrejme, aj môj školiteľ, profesor Ebringer. Ten ma tiež upozornil, aby som si dával pozor na jedného člena komisie, čo bol nejaký akademik cez teóriu komunizmu a čistý idiot. Lenže niekto tam hore má rád a keďže bolo sparné leto, ten chytrolín priamo na tej skúške zaspal. Očividne všetkým odľahlo a skúška prebiehala v pohode a vzájomnom porozumení. Ja som totiž už za sebou mal publikovaných aj niekoľko vedeckých článkov, takže so mnou jednali skôr ako

s mladým kolegom. Ak si dobre pamätám, tak som pred sediacou komisiou celý čas stál, takže to ani netrvalo dlho. Predseda komisie usúdil, že skúšanie stačilo a požiadal ma, aby som vyšiel na chodbu, že sa komisia poradí o výsledku.

Odlahlo mi, otočil som sa a kráčal ku dverám. A v okamihu, kedy som ich už mal napoly otvorené sa ten ideologický idiot prebudil a predniesol smrtonosnú vetu:

„Kandidát nám ešte nič nepovedal o vedúcej úlohe strany.“

Bol to smrtonosný zásah od chrbta. Oboch mojich rodičov v roku 1970 vyhodili z komunistickej strany a stali sa tak automaticky občanmi druhej kategórie. Mňa kvôli tomu nezobrali na riadne štúdium na tejto fakulte. Ten kretén zo mňa nemohol dostať ani slovo, že by som velebil ten jeho zločinný spolok! Bolo to hrozné dilemma a nebolo východiska. Na sekundu mi prebleslo hlavou, či by som sa mohol tváriť, že som nepočul a jednoducho vyjsť na chodbu. Bol som už len na dva kroky od slobody neodpovedať, ale tým aj prísť o celé to úsilie vedúce k zaslúženému titulu.

Zamrzol som s rukou na kľučke dverí neschopný sa otočiť a priznať porážku. A než som sa odhodlal čokoľvek urobiť, započul som pohotový hlas môjho školiteľa, profesora Ebringera:

„Ale pán kolega, veď tu o tom celý čas hovoril...“

Rozospaný ideológ sa zahanbil a mne bol udelený titul RNDr. bez toho, aby som bol nútený povedať, čo si o vedúcej úlohe strany naozaj myslím...

Svet podľa Ferka

Nemám rád tie zjednodušené generalizácie, že keby ženy riadili svet, bolo by na ňom automaticky lepšie. Mám príklad opaku.

Na vysokej škole sme mali rôznych spolužiakov a spolužiačky, ale jeden bol fakt exot. Plešatý, obézny, prostoduchý. Dobráčisko, ale tupoň. Na laboratórnom cvičení z cytológie sme mali nakresliť, aké bunky vidíme v mikroskope na preparáte. On nakreslil tú špinu, čo

mal na okulári. Keď sme boli náhodou s Ferkom spolu na skúške, mohol som sa presvedčiť, že legendy neklamú – Ferko si na zoológii nevedel spomenúť na rozdiel medzi párnymi a nepárnokopytníkmi.

Bol povestný tým, že žiadnu skúšku neurobil na prvý pokus. Ani na druhý, či tretí. Každá skúška bola skúškou nervov skúšajúcich. Dávno by vyletel, ale bol tu háčik. Či skôr poriadny hák. Jeho mamička bola krajská psychologička. A dospela k záveru, že jej synáčik je génus, len to nikto ešte nespoznal. Razila teóriu, že on všetko vlastne vie, len sa to bojí povedať. Ferko tak mal od nej nariadené nie učiť sa na skúšku, ale štúdium kníh proti tréme?! Poznal tak všetky triky a metódy, ako sa nebáť skúšok. Veď sa ani nebál. Ale štúdium kníh proti tréme mu zabralo toľko času, že na žiadnu skúšku nebol dost' pripravený. A keď ho niektorý profesor vyhodil už piatykrát, nastúpila jeho opičia mamička a toľko do nešťastného examinátora hučala, až to vzdal a tak tento Ferko prechádzal z ročníka do ročníka vysokej školy nepoznačený príslušným vzdelaním. My ostatní sme si mysleli, že tú školu nemôže dokončiť. Ale dokončil. Mamička-psychologička presvedčila celú komisiu, že ak mu to „dajú“ bude mať od neho slávna univerzita navždy pokoj. Uverili, dali, mýlili sa.

O rok si Ferko hnaný ambicióznou mamičkou prišiel pre titul doktora prírodných vied!?! Neviem akým zázrakom, ale aj to mu dali. A tým to neskončilo, ambiciózna hyperaktívna mamička presadila, že jej synáčik s doktorským titulom predsa nemôže robiť inú, než riadiacu funkciu! A tak sa naozaj stal vedúcim laboratória, kde posledná laborantka vedela tisíckrát viac, než on.

Ak by tento svet riadili takého mamičky a ich Ferkovia, tak ten svet doriadia na nepoznanie...

Exoti v ročníku, aj na fakulte

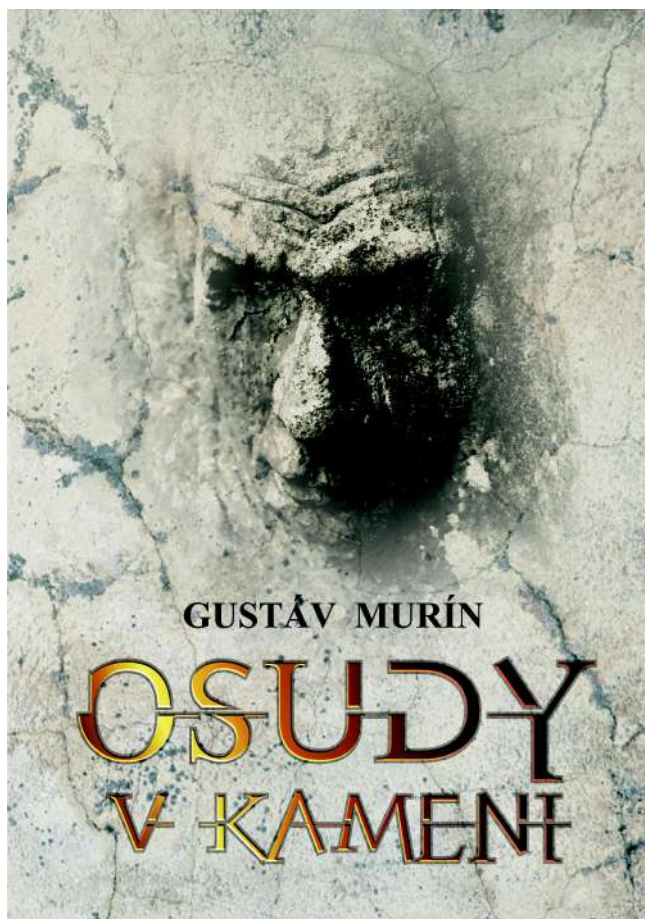
V rovnakom ročníku s nami chodila spolužiačka, volajme ju Kalerábová. Dovož odniekadiaľ zo Spiša, vychrtlá, samotárska, nepekná, mlčanlivá. Možno by vyštudovala celých päť rokov bez toho, aby si ju niekto všimol. Lenže – chytili ju v nejakom obchode pri krádeži. Boli to módné čižmičky a hodnota ukradnutého bola taká, že sa to nedalo zmazať len tak. Kalerábovej hrozil súd. Začali sa za komunistickej vlády obvyklé stráničke a szmácke vyšetrovačky, ako odporúčania pre súd. Vysvitlo, že Kalerábová pokiaľ možno nechodila do školy a zarábala si na brigádach. Naopak na povinné szmácke (teda akože komunistickej mládeže) brigády nechodila, hoci bez nich sa údajne nikto nemal dostať do ďalšieho ročníka, nehovoriac o ubytovaní na intráku. Ona mala všetko. A čo je ešte zaujímavejšie, pokiaľ je známe, nikto za ňou nestál. Ani strana, ani rodičia, ktorí vôbec nevedeli, čo sa deje. A predsa v okamihu, keď mala ísť Kalerábová na súd, zastarali sa do vecí ľudia z Katedry, ku ktorej patrila. No, hlavne súcitné panie laborantky. Šli a vybavili po známosti, že sudca dal dotyčnej len podmienený trest. Kalerábovej otrnulo a po čase si vymyslela legendu – ona je obeť, sociálny prípad. Nikoho v tomto meste nemá. Len sestru, ktorá žije sama s dieťaťom a tej pomáha. Preto vraj kradla. Luxusné čižmičky! Všetci ostatní, spolužiaci a aj tí na Katedre, sú zazobanci, ktorým sa dobre žije a preto nemusia krahnúť. A to všetko v dobe, keď osamelým matkám s deťmi boli priznané všetky výhody mimoriadnych sociálnych prípadov a keď po celé roky štúdia zarábala Kalerábová tri až päťkrát viac, než ktokoľvek z nás. Názor si urobte sami...

Zdá sa, že na našej vysokej škole skončil každý, koho neprešla električka? Chyba, omyl – v treťom ročníku vypadla Pórová. Tá na letnom telovýchovnom sústreďení v druhom ročníku bola prvá, ktorá urobila veľa pre srdečné medziľudské vzťahy v ročníku. Spolužiakovi Pitkinovi venovala najskôr srdce a potom vlastnú dobre vyvinutú hrud', medzi ktorú mu obetavo stisla všetko, čo sa ráta za mužskú prirodzenosť. Mala to tak vraj rada. Zakrátko sme stratili prehľad o tom koľkých potom ešte mala rada, ale bolo ich asi dosť. Alebo až moc, lebo

v treťom ročníku konečne na Dekanáte zistili, že jej chýbajú skúšky ešte z prvého a vyrazili ju. Človek by si myslel – tragédia. Aj úradníčky na Dekanáte ju ľutovali. Zvlášť, keď prišla poprosiť, aby neposielali správu o vylúčení zo štúdia domov. Načo pridávať smútok už beztak nešťastným rodičom. Pórová je totiž smrteľne chorá – má „rakovinu nohy“, dlho tu už nebude, majte ohľad. A tak úradníčky z Dekanátu (tetušky, ktoré dokázali byť tak srdečné ako byrokratické) mali tentoraz ohľad. A na Pórovú zabudli. Až raz som ako predseda ročníku šiel na Dekanát pre akési nové inštrukcie k štúdiu a zistil, že Pórová je opäť témou dňa. V ten deň sa tam totiž objavil mladý chalan, sympaták. Že študuje na technike, oženil sa so študentkou biológie, narodilo sa im nedávno dieťaťko a potrebovali by potvrdenie o štúdiu matky pre žiadosť o sociálnu podporu. Mladá mamička nemá čas, takže on by... No samozrejme, také veci sa robia s radosťou. Referentka skočila po hlave do kartotéky a za chvíľu vyliezla celá dolámaná – také meno tam nie je. Tak hľadala kolegyňa, potom znovu referentka, potom to skúsil chalan-sympaták, nakoniec hľadalo celé ženské osadenstvo Dekanátu. Nenašli. V stave zúfalstva si referentka spomenula, či vôbec nová mamička nahlásila zmenu mena po svadbe. Vedť mohla zabudnúť, pri toľkých šťastných udalostiach. A aké že je to jej pôvodné dievčenské? Ak máme veriť očitým svedkyniam, tak sympatický otecko po chvíli vycúval z dekanátu rovno cez zatvorené dvere. Jeho žena a čerstvá mamička dieťať sa volala za slobodna Pórová. Celý ten rok po vylúčení bývala ilegálne na internáte. Každé ráno vstávala akože do školy. Každý večer prichádzala akože zo školy. Keď bol náš ročník na brigáde, alebo na terénoch, odchádzala aj ona v deň odchodu a vracala sa v deň príchodu ročníka. Plná dojmov z brigády, či terénov. Keď boli skúšky, učila sa na skúšky. Tak sa zoznámila so sympatákom z techniky, tak sa zaňho vydala a porodila dieťa. To je čo? Moralitu tohoto príbehu neponúkam, skúste ju nájsť sami...

Na Dekanát som chodil raz za čas, ako predseda ročníka a tak ma tam dobre poznali. Raz sa stalo, že ma jedna z referentiek zobrala bokom a pošepkala mi „Boli tu...“ Vyvalil som oči,

nič mi to nehovorilo. Neveriaco sa na mňa pozrela a dodala „No, tí, tajní. Nazerali do vášho spisu...“ Rýchlo som pochopil a poďakoval za dôvernú správu. Bolo to v časoch, kedy som pre stranický týždenník *Nové slovo* skúšal napísať veľký článok o snahe zachrániť historický Ondrejský cintorín. Ten si totiž na likvidáciu po západniarskom vzore (!) vyhliadol jeden ambiciózny námestník organizácie, ktorá mala cintoríny na starosti. Podrobnosti tej komunistickej bizarnosti sú v mojej novele, ktorá vyšla v Čechách (na Slovensku bola zakázaná) s najčeskejším názvom „Případ pohřbeného hřbitova“. Po slovensky vyšla až o 33 rokov neskôr v rozšírenej románovej verzii pod názvom „Osudy v kameni“.

Rozhodujúce ale je, že v tej záchrane sa spol s inými dobrovoľnými ochrancami Prírody najviac angažoval Jano Budaj. Mne ten článok nakoniec zamietli vydať, tak som z toho

napísal neskôr tú novelu. S Janom sme sa stretávali aj po afére s Ondrejským cintorínom raz za čas hlavne u nich doma na Moskovskej ulici a veľmi sme si rozumeli. On mi tiež dal písomné inštrukcie, ako sa chovať pri výsluchu na ŠtB, čo mi pomohlo, keď ma tam až na jar 1989 predvolali. Takže som očakával, že po roku 1989 sa v archíve Ústavu pamäti národa nejaký ten spis na mňa nájde. Ale, nestalo sa tak. Treba tiež zdôrazniť, že po viacerých mojich článkoch boli proti mne pokusy niektorých komunistických snaživcov umlčať ma. Ale nikdy, to zdôrazňujem, nespochybňovali môj azyl biológa na akademickej pôde. Pred prahom Univerzity sa tie komunistické represie vždy zastavili. Ale keď po rokoch prišli na našu politickú scénu a zamorili spoločenský priestor slušnéhoľudia, pravdolásari a majitelia jedinej pravdy, už žiadny rešpekt k akademickej pôde neplatil a dodnes neplatí. Ich zloba nemá hraníc. Ale o tom si povieme neskôr.

Promócie.

Na záver tohto panoptika ešte jedno priznanie. Pri tej masovej študentskej účasti na štúdiu sa ich logicky nahrnula dlhá rada aj na vyplácanie prospechového štipendia. Ja som naň pravidelne zabúdal, lebo som už mal honoráre z publikovania mojich poviedok a aj článkov. Ale raz, asi po pol roku, som si predsa len spomenul a dokonca prišiel aj včas k pokladni, kde

sa štipendiá vydávali. Lenže tam už bola dlhhočinná rada. Čakať v nej, na to som nikdy nemal dost času. Ale niečo som podniknúť musel a tak som ráznym krokom prešiel popri tom rade drahých konškolákov až dopredu a prvého pred dverami som sa opýtal: „Je tam niekto?“, on prikývol a než sa spamätal, bol som dnu aj ja. A nevyhodili ma, lebo pani pokladníčka sa potešila, že sa zbaví výplaty môj prospechového štipendia za celý semester...

Na základnej škole učíme deti nástrojom poznania.

Na strednej poznaniu základných princípov sveta.

Na vysokej výnimkám a pochybnostiach o tých princípoch.

A práve tie výnimky ma zaujali tak, že som tú vedu nielen vyštudoval, ale pri nej aj zostal.

Kauza protisovietskeho živlu

Opäť predčasný koniec štúdií? To už som bol na aspirantúre a bol som tam naozaj šťastný. Práca ma bavila a pokusy som zvládal vo veľkej pohode. Večne v dobrej nálade, pretože azyl laboratória fungoval a tak som si sem chodil aj oddýchnuť od vrtkavej i dusivej politickej atmosféry. Ale raz ma aj tu dostihla...

Zavolať si ma šéf Katedry a vážnym hlasom mi oznámil, že moja aspirantúra čoskoro skončí predčasne. Bol som z toho úplne vyvalený, nerozumel som.

„Vy si nedávate pozor na ústa, mladý kolega.“

No, to som mu mohol ťažko vyhovárať, ale žiadny z mojich ekrazitových článkov ešte nedonútil komunistickú vrchnosť, aby sa mi pomstila ukončením môjho štúdia.

„Nejde o tie vaše články mimo odbornosti, ale o docenta Edrelského.“

Tak to som bol už úplne vedľa. Toho som videl na jeho prdnáškach a potom už len raz na skúške a tá prebehla bez problémov.

„On je náš fakultný šéf Zväzu československo-sovietskeho priateľstva. A vy ste ho nejako rozčúlil...“

„Ved' som ho, okrem skúšky u neho, ani poriadne nestretol...“

„Pozrite, takto to nevyriešime. Zájďte za ním a skúste to urovnať. Bola by vás škoda...“

Zväz československo-sovietskeho priateľstva

Táto bizarná organizácia bola vernou napodobeninou Potemkinovskej dediny. Navonok s mohutým členstvom, no fakticky mŕtva. Na Katedre sa to prejavilo jedinou akciou v roku, kedy miestny dôverník ZČSSP za výdatnej pomoci celého osadenstva pravidelne organizoval „Posedenie pod jedličkou“. To bol bezbrehý opiáš, ktorý začínal už skoro poobede (ideologické akcie nezniesli odklad) a končil vypitím všetkých dostupných zásob alkoholu. Ja som to vítal, lebo v suterénnom laboratóriu som s potešením zaregistroval koniec bujarého spevu a tak som mohol hladový vyjsť o dve podlažia vyššie do knižnice a dojesť, čo ostalo na bohatých obložených misách. A zase sa vrátiť k mikroskopovaniu.

A ozaj, dialo sa to na Mikuláša, ktorý bol premenovaný po sovietskom vzore na „Deda Mráza“...

Celý ročník aspirantov obetovaný „družbe“

Od šéfa Katedry som sa vrátil celý zmätený, ale laborantky už vedeli čo sa deje. Lapidárne to zhrnul až môj starší kolega.

„Docent Edrelský nie je v komunistickej strane. A nie že by tam nechcel byť. Tak to kompenzuje svojou hyperaktivitou fakultného predsedu toho slávneho ZČSSP, kde sa máme povinne priateliť so Sovietskym zväzom, čo sa volá družba. On sa vybíja v kontrole násteniek na katedrách k rôznym výročiam a rád sa zúčastňuje koncoročných posedení pri vianočnom stromčeku. Lenže nepije, a tak je nebezpečný. Príliš natŕča uši, a keď si ľudia vypijú... Začína

jeseň a blíži sa pre neho ten najdôležitejší dátum – Veľká októbrová socialistická revolúcia v Rusku, ktorá bola v novembri. Ale to podstatnejšie je, že to hovado sa rozhodlo venovať celý váš ročník aspirantov na oltár priateľstva so ZSSR. No a ty si mu tam vyskočil, že nie si riadne evidovaným priateľom! A to je podľa neho taký hriech, že ak si veľmi rýchlo nespomenieš, kde máš ten nešťastný členský preukaz, tak ťa to hovado udá ako nespôsobilého ukončiť riadne aspirantúru. Ale to je banalita, že? Máš ten preukaz...”

Lenže odpoveď vôbec nebola jednoduchá. Ako rozdali celej našej triede na strednej škole SZM-ácke preukazy jedinej povolenej mládežníckej organizácie, tak všetci hromadne vyfasovali aj preukazy Zväzu československo-sovietskeho priateľstva. Najťažšie na tomto hromadnom priateľstve bolo zohnať včas fotografiu, tou totiž všetko aj skončilo. Preukazy sa zase zozbierali, aby ich šťastní majitelia nepostrácali. A jediným prejavom aktivity tejto falošne masovej organizácie mali byť pravidelne vyberané príspevky na členské známky. Lenže nikto nič nevyberal. Tak som sa časom ocitol na vysokej škole v slastnom omyle, že som stále vzdialeným, hoci neplatiacim členom jednej organizácie navyše, ktorou môžem vyplňať notoricky neodbytné kolónky dotazníkov. A teraz som narazil na nadšeneckého docenta Edrelského, ktorý silou-mocou dokazuje, že poturčenci horší od Turka ani v tomto storočí nevymreli. Ten preukaz som, samozrejme, nemal. A bola nulová šanca, že by ho niekto na tom gymnáziu našiel...

Úprimné súdružské slovo

Najlepšia obrana je vraj útok. Tak som sa vybral na Fakultu v ústrety „triednemu nepriateľovi“. Rázne som dokráčal pred pracovňu docenta Edrelského v presvedčení, že mu ľahko všetko vysvetlím. Čistému je vraj všetko čisté, tak to aspoň tvrdí slovenské porekadlo. Tak som zaklopal a bez čakania vstúpil.

Docent Edrelský bol komunistickým systémom chránené hovado. Bol si toho vedomý, a tak ho žiadne moje vysvetľovačky nemohli obmäkčiť. Vysvitlo totiž, že nejde len o nejaký preukaz. Išlo o udanie akéhosi Edrelského kolegu, čo mal praprapredkov z Talianska a bol na to primerane namyslený. Veď Taliansko neleží na tom zlom Západe a majú tam celkom silnú komunistickú stranu. Okrem toho bol doktor Sebastiani známy svojou nadmernou láskou k vínu, čo zdedil po predkoch, lenže tí ho pijú riedené. S abstinentom Edrelským si rozumeli preto, že mu Sebastiani robil v ZČSSP tajomníka.

„... a ten tvrdí, že ste demonštratívne odmietli vstúpiť do ZČSSP. To kvôli vášmu negatívne postoj k nášmu socialistickému zriadeniu... čo je, čo sa naraz rozčulujete... ja len hovorím, čo on hovoril, že ste vraj hovoril..“

Tak toto som naozaj nečakal. Ako som videl Edrelského predtým naozaj len na prednáškach a na skúške, na doktora Sebastianiho som si zaboha nevedel spomenúť.

„No, veď si to vypočujte priamo od neho, ideme...“

A aby docent Edrelský ukázal dobrú vôľu, odkráčal so mnou cez tri chodby priamo za dotýčným. Po ceste mi úplne zblbnutému otcovsky dohovárал.

„Lebo viete, to vaše demonštratívne odmietnutie v súvislosti s VOSR si môže kdekto zle vysvetliť...“

A hneď mi vysvetlil, že on to chápe, ako mladícku nerozvážnosť, a nezrelý politický postoj. Ten môže niektorých v konečnom dôsledku viesť k otázke, ako je možné, že takýto aspirant na vyššiu akademickú hodnosť ešte ostáva na našej výberovej Univerzite? Túto otázku si položil najmä docent Edrelský, a hneď si aj odpovedal, že treba zvážiť život mladého človeka a pokúsiť sa to úprimnou sebakritikou delikventa ešte napraviť. To všetko v monológ dlhou chodbou okolo mnohých dverí, až k tým, kde nás čakalo oboch prekvapenie.

„Ja som nehovoril, že demonštratívne odmietol! Ja som povedal, že nemá záujem, Imro, nemá záujem... že... pamätáte si, ako som minule na vás volal na chodbe, akože, čo bude s tým preukazom, a vy ste mi neodpovedal, pamätáte?!“

Fakt som si to nepamätal. Akurát som si ešte spomenul, že dotýčny tajomník ZČSSP bol naozaj povestný alkoholik. Podľa neho na celej Fakulte platila neoficiálna päťstupňová stupnica opitosti, ktorej posledné tri stupne boli v poradí „do nemoty – do bezvedomia – do Sebiho“. Možnože aj preto som na chvíľu stratil povinný predklon pred týmito takzvanými fakultnými autoritami a požiadal dôrazne oboch, aby sa zdržali rozvíjania ďalších fantazmagórií (nahlas som použil samozrejme slovíčko „fabulácií“) až dovtedy, kým nedonesiem svoj preukaz. Lenže docent Edrelský bol iného názoru.

„Takže vy na nás idete takto – s krikom a palicou, čo?! A čo si myslíte, že nás to zaujíma, či ste členom a či máte niekde nejaký preukaz?!... Tak si ho okamžite nájdite! A vypadnite, zdržujete nás od dôležitejšej práce!“

A ako som tak celý v šoku vypadával von dverami, zachytil som ešte v ľavom uchu šepot tajomníka ZČSSP a nadšenca družobných vodiek všetkých značiek, familiárne prezývaného Sebi.

„Ty, Imro, vieš, ja som aj tak proti stopercentnej účasti v tom našom Zväze. No, nehnevaj sa, fakticky, keď nemáme stopercent, tak ešte furt máme koho získať, či nie?“

Bolo to beznádejné. Kto by roky po mojom odchode z gymnázia našiel tam niekde akurát môj zabudnutý preukaz? A naozaj ma tam síce s láskou privítali (niektoré moje články o ochrane životného prostredia dorazili až sem), a poľutovali, ale pomôcť nevedeli. Tak som sa vrátil, odkiaľ som prišiel – za spriatelovým asistentom.

„Jáj, to si mal hneď povedať.“

Asistent sa zatváril dôležite, ale nakoniec len mávol rukou.

„Fotku na preukaz máš?“

Tak som sľúbil, že si ju nechám promptne vyrobiť.

„No, vidíš, tu máš formulár a pekne sa mi tam priznáš, že si preukaz stratil. Lebo, len aby si vedel, ja som tu ako najmladší zamestnanec členom požiarnej hliadky, členom inventárnej komisie a v tomto prípade pre teba aj najdôležitejším na Katedre, lebo som tiež dôverníkom ZČSSP. Preto viem veľmi dobre, aké je Edrelský hovado.“

Tak ma to nakoniec stálo len čas a peniaze za fotku na nový preukaz, ktorý mi spriatelený asistent, ako dôverník ZČSSP, promptne vystavil. Potom ešte nasledoval ceremoniál kajania sa vo tri vrhy pred docentom Edrelským a všetkými ďalšími záujemcami, keďže, ako vysvitlo, kde-kto je mojím dobre utajeným tútorom v ZČSSP.

Prví absolventi špecializácie cytológia s pani školiteľkou, docentkou Herichovou.

Karma je zdarma